

HAAPAJÄRVEN KAUPUNKI
Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS
VUODELTA 2017

Sisällysluettelo

Puheenjohtajan katsaus

Tarkastuslautakunta

- *Kaupungin oman ulkoisen valvonnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen*
- *Tarkastuslautakunnan toiminta*

Talous

- *Toimintakertomus*
- *Kunnan taloudellinen asema ja sen kehittyminen*

Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2017 talousarvioon asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Tasapainottamisohjelma

Tuloslaskelma

Rahoitusosa

Konsernitarkastelu

- ***Hallintopalvelut***

Henkilöstötilinpäätös

Selännepalvelut

- ***Sivistystoimi***

Perusopetus

Lukio

Jokilatvan opisto

Varhaiskasvatus

Kulttuuripalvelut

Kirjasto

Liikunta

- ***Tekniset palvelut***

Kaavoitus

Tilapalvelut

Siivouspalvelut

Kunnallistekniikka

Liikenneväylät

Puistot, tori ja torialueet

- ***Investoinnit***

Haapajärven kaupunki
TARKASTUSLAUTAKUNTA

Haapajärven kaupunginvaltuustolle

Haapajärven kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2017

Puheenjohtajan katsaus

Vuoden 2017 arviointikertomus on valmistunut. Kaupungin taloudellinen tilanne kääntyi parempaan suuntaan vuonna 2017. Toimintakate oli -44,1 m€, mikä oli 2,1 m€ vähemmän kuin edellisellä vuonna. Toimintakatteen muutos johtui Selänteen maksuosuuden pienentymisestä mutta myös muut toimintakulut ovat pienentyneet lähes kautta linjan. Vuosikate oli noin 2,3 m€, mikä on 1,1 m€ edellisvuotta parempi ja alkuperäisen talousarvion mukainen. Tilikauden ylijäämä oli 599 000 € mikä oli 125 000 € pienempi kuin talousarviossa mutta n. 1,3 m€ parempi kuin edellisvuonna.

Investoinnit olivat vuonna 2017 korkealla tasolla n. 5 m€, lainakanta kasvoi n. 1,7 m€. Kaupungin yleisilme kehittyi edelleen positiiviseen suuntaan. Uimahalli valmistui, katujen peruskorjaus valmistui Haapalan-, Hiljalan- ja Kirkkokadulla, uusia kauppaliikkeitä valmistui mm. S-market ja Häggmannin liikerakennus. Myös teollisuustiloja rakennettiin yksityisten yritysten ja Haapajärven Yrityspalvelut Oy:n toimesta.

Tarkastuslautakunta on huolissaan kaupungin velkamäärän kasvusta joka oli vuoden lopussa 34,3 m€ ja 4 739 €/asukas. Myös negatiivinen väestökehitys on ollut huomion kohteena. Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota myös kaupungin työntekijöiden sairauspoissaoloihin ja työhyvinvointiin.

Kunnallisveroprosentin säilyttäminen nykyisellään asettaa haasteita viranhaltijoille ja luottamushenkilöille toimintamenojen kurissapitämiseksi.

Eero Autio
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

1. Tarkastuslautakunta

Kaupungin oman ulkoisen valvonnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainottamisen toteutumista.

Tarkastuslautakunnan arviointitehtävä on osa kunnan ulkoista tarkastusta, jonka toisen osan muodostaa tilintarkastajan suorittama tilintarkastus.

Valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Kuntalain 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kaupunginhallituksen lausunto.

Tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtajana Eero Autio, varapuheenjohtajana Mauri Tenkula sekä jäseninä Tuomo Ilvesvuori, Hanna Riihijärvi, Kaarina Torkkola ja Sari Vedenpää.

Tarkastuslautakunnan esittelijänä on toiminut puheenjohtaja Eero Autio. Lautakunnan valmistelijana ja sihteerinä on toiminut palvelusihteeri Miia Puranen ja toimistos sihteeri Seija Ainassaari.

Hallinnon ja talouden tilintarkastajana on toiminut KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy. Vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Helena Järvenpää ja JHT, KHT Elina Pesonen. Tilintarkastaja on raportoinut sopimuksen mukaisesti suorittamistaan tarkastuksista tarkastuslautakunnalle ja antanut kuntalain 125 §:n mukaisen tilintarkastuskertomuksen.

Lisäksi tilintarkastajan kirjalliset salaiset raportit (Julkl 24 1.mom.15 kohta) on toimitettu tiedoksi kaupunginjohtajalle ja talous- ja hallintojohtajalle.

Tarkastuslautakunnan toiminta

Lautakunta on kokoontunut vuoteen 2017 kohdistuvaa arviointia varten 13 kertaa. Työnsä lautakunta on toteuttanut etukäteen laaditun työohjelman/suunnitelman mukaisesti.

Lautakunta on tutustunut laaja-alaisesti kaupungin toimielinten toimintaan viranhaltijoiden esittelyjen, toimintaa ja taloutta koskevien raporttien ja toimielinten pöytäkirjojen avulla. Arviointi perustuu tarkastuslautakunnan saamiin tietoihin, kansalaispalautteeseen ja toimintakertomustietoihin.

*Laatimissuunnitelman mukaisesti työnjako on ollut seuraava:
Kaupunginvaltuusto, –hallitus ja hallintopalvelut: koko lautakunta
Sivistyspalvelut, sivistyslautakunta, nuorisovaltuusto, kansalaisopiston johtokunta ja yhteistyötoimikunta: Eero Autio, Hanna Riihijärvi ja Kaarina Torkkola.
Tekninen lautakunta ja tiejaos: Tuomo Ilvesvuori, Mauri Tenkula ja Sari Vedenpää*

Arviointikertomuksen laadintaprosessissa korostuu lautakunnan jäsenten rooli käsiteltävien asioiden ja niistä esitettävien arviointien osalta. Tällä on haluttu korostaa sitä, että vain lautakunnan jäsenet allekirjoittavat kertomuksen. Viranhaltijan vastuulla on lähinnä tarkastuslautakunnalle toimitettavien riittävien tietojen hankinta, joiden pohjalta lautakunta voi laatia arvionsa.

2. TALOUS

Toimintakertomus

Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kunnan taloudellinen asema ja sen kehittyminen

Haapajärven kaupungin tilinpäätös vuodelta 2017 on ylijäämäinen 599 850,21 €. Talousarviossa oli ennakoitu ylijäämää 724 671 € ja talousarviomuutosten jälkeen ylijäämää 118 346 €.

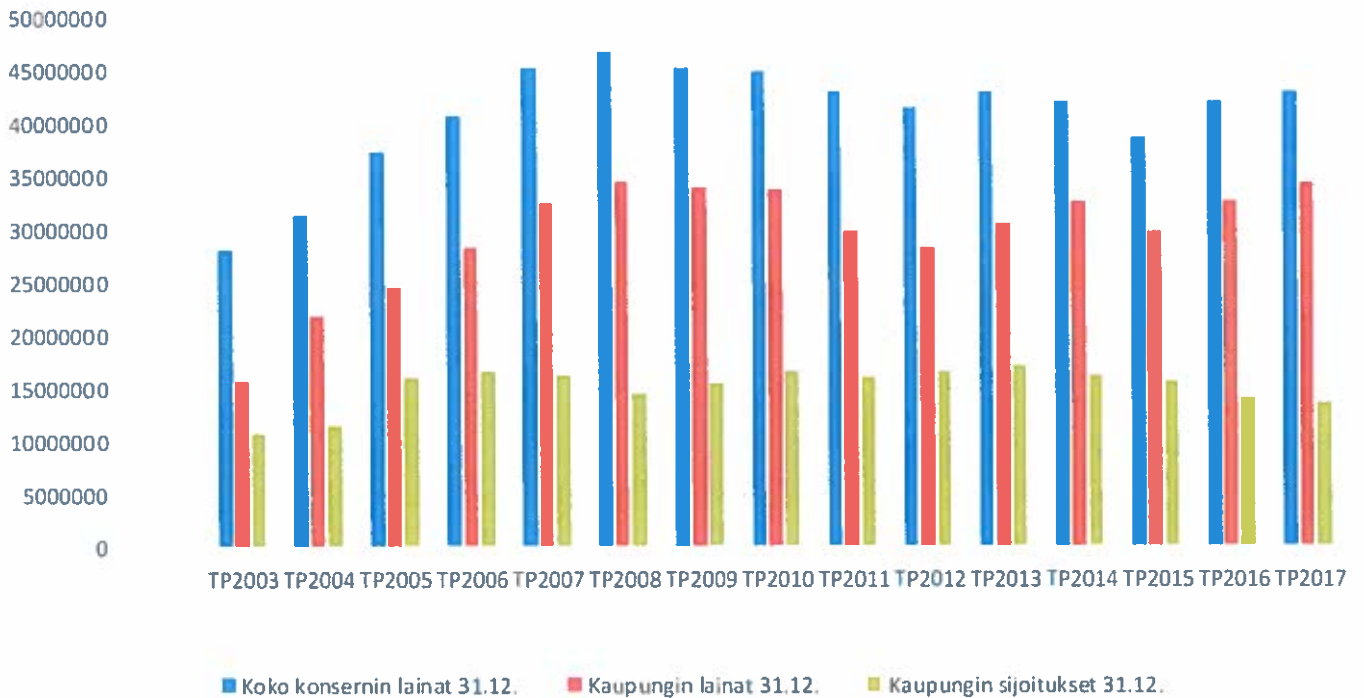
Talousarviossa ennakoitua parempaan tulokseen vaikuttivat mm. seuraavat seikat

- *Selänteiden kustannukset olivat 857 918 € talousarviossa arvioitua pienemmät*
- *Toimintatuottoja kertyi 74 865 € arvioitua enemmän*
- *Verotuloja kertyi 100 175 € arvioitua enemmän*

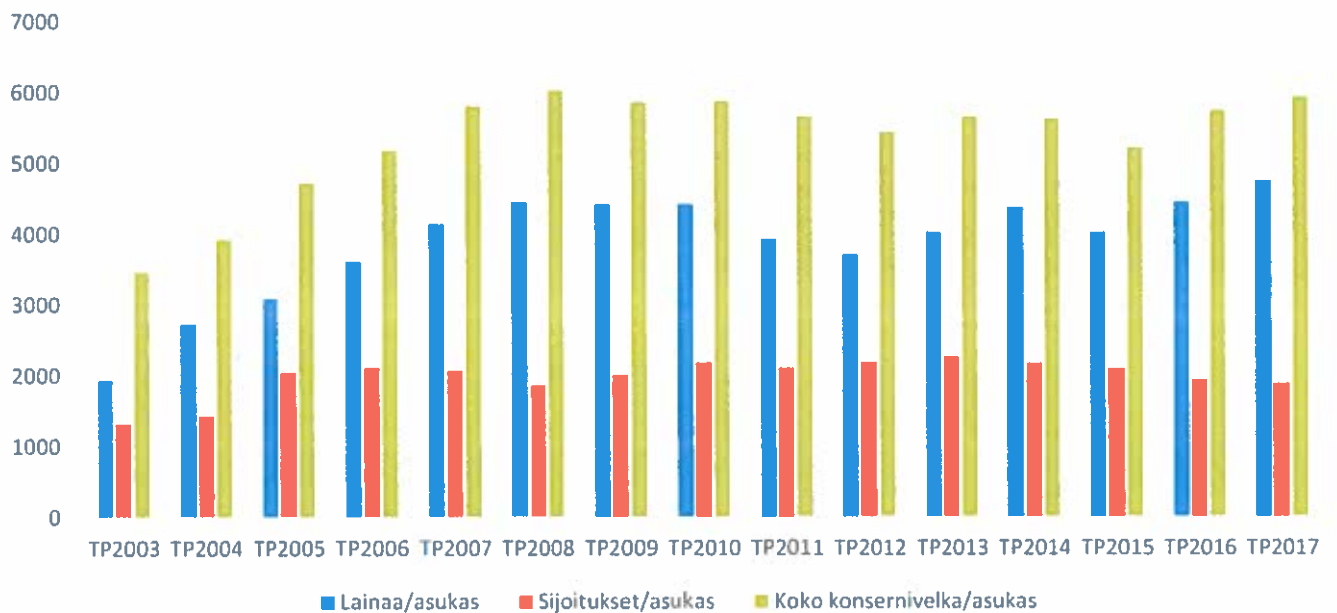
Haapajärven kaupungin lainakanta 31.12.2017 oli 34 361 398 €. Lainamäärä kasvoi vuoden aikana 1 746 112 €. Kaupungin lainaa asukasta kohti oli vuoden vaihteessa 4 739 €.

Konsernin lainakanta 31.12.2017 oli 43 029 112 €. Koko konsernissa lainamäärä kasvoi vuoden aikana 930 750 €. Konsernin lainat asukasta kohti vuoden vaihteessa oli 5 934 €.

Haapajärven kaupungin lainat ja sijoitukset

Kaupungin ja konsernien lainamäärät ja sijoitukset/asukas

Haapajärven kaupungin sijoitusten arvo 31.12.2017 oli 13 600 665 €, joka on asukasta kohti 1 876 €.

Kun lainamäärästä asukasta kohti (4 739 €) vähennetään sijoitukset (1 876 €) velkamääräksi asukasta kohden jää 2 863 €.

Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2017 talousarvioon asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Tasapainottamisohjelma

Vuoden alussa oli kattamatonta alijäämää 745 742,26 €. Vuonna 2014 tehty tasapainottamisohjelma on toteutunut toiminnan osalta suurimmaksi osaksi.

Investoinnit ovat olleet suuremmat kuin tasapainottamisohjelmassa. Lainamäärän vähentämiseen ei päästy tasapainottamisohjelman mukaisesti, vaan lainamäärä kasvoi.

Kumulatiivista alijäämää taseessa 31.12.2017 oli 145 892,05 euroa.

Tuloslaskelma

Verotulojen kertymä v. 2017 oli 22 750 174 €, joka budjetissa oli arvioitu 22 650 000 €:ksi (sis. ta-
muutokset) eli toteutuma oli 100 174 € suurempi..

Käyttötalous netto v. 2017 pieneni edelliseen vuoteen verrattuna 4,6 % eli 2 108 019 €. Tilinpäätös alittaa budjetin 987 661 €, käyttötalouden osalta. Vuoden 2016 tilinpäätös alitti budjetin 96 241 €.

Perinteisesti terveen kunnallistalouden merkinä on pidetty sitä että vuosikate on vähintään poistojen suuruinen. Vuosikate vuonna 2017 oli 2 289 120,27 € ja poistot oli 1 750 544,70 €, joten vuosikate riitti poistoihin.

Arvopapereiden myyntivoittoja oli 593 191 € ja myyntitappiota 33 652 €.

Rahoitusosa

Vuoden 2017 nettoinvestoinnit olivat 4 768 045 € ja lainakanta kasvoi 1 746 112 €. Vuoden 2016 nettoinvestoinnit olivat 3 642 634 € ja lainakanta kasvoi 2 708 002 €.

Konsernitarkastelu

Haapajärvi- konserniin kuuluu yhteensä 9 yhteisöä sekä 6 kuntayhtymää. Kaupunginjohtaja vastaa operatiivisesta johtamisesta ja seuraa omistajapolitiikan sekä konsernin tavoitteiden toteutumista.

Konsernien tavoitteena on konsernien koko velkamäärän pienentäminen. Tytäryhtiöiden toiminta esitellään luottamusmiehille maaliskuun loppuun mennessä. Yhtiöiden hallitusten valinnassa huomioidaan Kuntaliiton ohjeet. Yhtiöiden keskinäistä yhteistyötä hallinnossa ja muissa toiminnoissa kehitetään.

Konsernien yhteisissä tavoitteissa, velkamäärän pienentämisestä ei ole onnistuttu. Koko konsernin velkamäärä kasvoi n. 0,93 miljoonaa euroa. Konserniyhtiöt esittelivät toimintaansa iltakoulussa.

Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalojen käyttöasteen tavoite on yli 92 %, toteutui 93 %. Haapajärven Yrityspalvelut Oy toiminnallinen tavoite on tarjota yrityksille toimitiloja. Hallitilojen vuokrausaste on vain 36 %. Tarkastuslautakunta on huolissaan jatkuvasta käyttöasteen laskemisesta.

Livelähetykset kaupunginvaltuuston kokouksista aloitettiin 11.12.2017.

Hallintopalvelut

Kaupungin valtiolle maksamat työmarkkinatuen sakkomaksut:

2008	99 840,55
2009	105 823,30
2010	86 816,60
2011	97 734,00
2012	149 524,08
2013	163 713,87
2014	161 077,13
2015	354 013,46
2016	321 858,16
2017	308 443,70

Kaupunki on toiminut aktiivisesti ko. sakkomaksun minimoimiseksi kuntouttavan työtoiminnan kautta. Tarkastuslautakunta kuitenkin muistuttaa, että työmarkkinatuen sakkomaksu on vastikkeetonta rahaa.

Tarkastuslautakunta pitää koulutuksen lisäämistä tarpeellisena kuntouttavassa työtoiminnassa oleville.

Henkilöstötilinpäätös

Henkilöstöllä on ollut mahdollisuus osallistua erilaisiin terveyttä ja hyvinvointia edistäviin aktiviteetteihin mm. osallistua kuntosalivuoroihin ja uimahallin käyttöön sekä oman valinnan mukaiseen kansalaisopiston kurssitoimintaan. Henkilöstön työhyvinvointipäivä toteutettiin huhtikuun lopussa.

Vuoteen 2016 verrattuna koko henkilökunnan sairauspoissaolot nousivat 904 päivällä, eli 19,9 % ja vakinaisen henkilökunnan osalta 1 184 päivällä.

Selännepalvelut

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen talousarviomäärärahat alittivat talousarvion n. 857 900 euroa.

Sivistystoimi

Perusopetus

Opetuksen laatu on hyvä koska sivistyspalvelut on saanut rekrytoitua pätevää ja ammattitaitoista henkilöstöä.

Kouluavustajia on saatu palkattua hankerahoituksella.

Perusopetuksen puolella on hankerahoituksella saatu aikaan hyvää kansainvälistä yhteistyötä.

Sivistyspalvelu on yksi Haapajärven suurimmista työnantajista.

Aikuisten perusopetus ja tuetun opetuksen yksikkö on aloittanut toimintansa vuonna 2017.

Sivistyspalveluissa talousarvio ylittyi 58 500 euroa.

Lukio

Lukion markkinointi on onnistunut koska aloittaneiden opiskelijoiden määrä on noussut. Lukio on tarjonnut mm. opiskelijoille pakollisten kurssien ja pienten vieraiden kielten oppikirjat lainakappaleina.

Hankkeiden kautta on haettu aktiivisesti rahoitusta monenlaiseen toimintaan.

Lukion kansainvälisyyskasvatus ansaitsee erityismaininnan.

Haapajärven lukio on mukana Oulun eteläisen alueen lukioiden ja Centrian ammattikoulun ja muiden korkeakoulujen yhteishankkeissa.

Jokilatvanopisto

Asiakastyytyväisyyskyselyssä 60 % opiskelijoista oli tyytyväisiä opiston toimintaan ja tarjontaan vaikka valtionosuuksien leikkausten vuoksi kokonaistuntimäärää on jouduttu supistamaan.

Kuntalaisista 20 % osallistuu kansalaisopiston kursseille.

Suunnitelluista kursseista 7 % ei ole toteutunut koska osallistujia ei ole ollut riittävästi.

Tarkastuslautakunta toivoo, että kaupunki hankkii Jedun Opintien kiinteistön Haapajärven vapaa-ajankeskukseksi, joka toimii Jokilatvan opiston, yhteisöjen ja yhdistysten kohtaamis- ja kokoontumispaikkana. Monitoimitalon ja koulujen läheisyys mahdollistaa myös isojen yleisötilaisuuksien järjestämisen paikkakunnalla.

Varhaiskasvatus

Lapsimäärän vähentymisestä huolimatta läsnäolopäivät päiväkodeissa ovat jonkin verran lisääntyneet. Perhepäivähoidossa ja kolmiperhepäivähoidossa läsnäolopäivät ovat lisääntyneet huomattavasti.

Tuntiperusteinen maksujärjestelmä on tehostanut hoitopaikkojen käyttöä.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluiden monipuoliset tapahtumat ja osallistujamäärät ovat lisääntyneet huomattavasti.

Haapajärvi järjesti myös Suomi 100 tapahtumia ja niihin kuntalaiset osallistuivat aktiivisesti.

Samoin museoiden kävijämäärät kasvoivat edellisestä vuodesta huomattavasti.

Kirjasto

Kirjaston asiakas ja lainausmäärät ovat edellisien vuosien tapaan hieman laskeneet kirjastossa ja kirjastoautossa.

Kirjastossa on vuoden aikana toteutettu monenlaisia tapahtumia hankerahoituksen turvin ja toiminta on laajentunut.

Kirjaston palvelut ovat monipuolistuneet. Kirjasto palvelee kaikkia ikäluokkia.

Liikunta

Haapajärvellä on monipuoliset liikuntatilat ja ne ovat tehokkaassa käytössä.

Haapajärvellä oli arviointivuonna monia valtakunnallisia ja alueellisia liikuntatapahtumia sekä menestyneitä urheilijoita, jotka toivat positiivista julkisuutta kaupungille.

Tekniset palvelut

Kaavoitus

Kaavoitus on edennyt suunnitelman mukaan. Kaavoituksen menot 75,2 %. Mittauspuolen menot 96,41 %.

Pajuperänkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava on vireillä.

Tiitonrannan kyläkaavan valmistelu alkoi 14.12.2017 maanomistajien keskustelu- ja tiedotustilaisuudella.

Tilapalvelut

Kiinteistöjen vuosikorjausten osalta toteutuma 83, 19 %. Vuosikorjausten osalta toiminnan tehostamista tulee jatkaa.

Kaupungin tulee varmistaa esteetön liikkuminen kaupungin kiinteistöissä.

Siivouspalvelut

Siivouspalvelujen osalta vuodelle 2017 asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.

Kunnallistekniikka

Talousarvion toteutuma oli kiitettävä.

Liikenneväylät

Liikenneväylien osalta tavoitteet ovat toteutuneet pääosin hyvin poikkeuksellisesta talvesta huolimatta.

Kevyenliikenteenväylien kunnossapitoa on syytä tehostaa.

Puistot, tori ja torialueet

Someron, Pitkänkankaan, Haagan ja Ronkaalan ladut ovat olleet kiitettävässä kunnossa.

Eviran ulkomyyntiohjeen mukaan myyntialueella tulee olla vesipiste, joka nyt torialueelta puuttuu.

Investoinnit

Uimahallin valmistuminen toteutui rakentajan konkurssista huolimatta lähes määrärahojen puitteissa (ta. 3 340 000 €, tot. 3 642 609 €).

Uimahallin rakentamiskustannukset yhteensä olivat nettona noin 5,3 m€.

Haapajärvellä 25.5.2018

Haapajärven kaupungin tarkastuslautakunta

Eero Autio
Puheenjohtaja

Mauri Tenkula
Varapuheenjohtaja

Tuomo Ilvesvuori
Jäsen

Hanna Riihijärvi
Jäsen

Kaarina Toikkola
Jäsen

Maija Hiltunen
Varajäsen